

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/304/2021
Identifikačné číslo spisu:	2206200708
Dátum vydania rozhodnutia:	28.09.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:2206200708.1

UZNESENIE

Najvyšší súd v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a sudcov JUDr. Mariána Sluka, PhD. a JUDr. Martina Holíča, v spore žalobcu Slovenská kancelária poisťovateľov, IČO: 36 062 235, so sídlom Bajkalská 19B, Bratislava, proti žalovanému X. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. XXXX/X, Ž., zastúpenému advokátom JUDr. Romanom Blažekom, so sídlom, Pohraničná 4, Komárno, o zaplatenie 2.387,67 eur s prísl., vedenom na Okresnom súde Dunajská Streda pod sp. zn. 7C/7/2006, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 27. mája 2019 sp. zn. 23Co/199/2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Trnave z 27. mája 2019 sp. zn. 23Co/199/2018 a rozsudok Okresného súdu Dunajská Streda zo 17. októbra 2017 sp. zn. 7C/7/2006 a vec v r a c i a Okresnému súdu Dunajská Streda na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Trnave rozsudkom z 27. mája 2019 sp. zn. 23Co/199/2018 rozhodol tak, že rozsudok súdu I. inštancie sa vo výroku I. (o povinnosti žalovaných v 1. a 2. rade spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi sumu 1.536,- eur spolu so 6 % úrokom z omeškania od 26.1.2006 až do zaplatenia a to všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku) potvrdil (výrok I.), žalobcovi priznal voči žalovanému 2/ právo na náhradu trov odvolacieho konania vo výške 100 % (výrok II.).

1.1. Súd prvej inštancie výrokom I. rozhodol, že žalovaní 1/, 2/ (pôvodný žalovaný 1/ bola spoločnosť CONCORD SLOVAKIA s.r.o. - pozn. dovolacieho súdu) sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi sumu 1.536,- eur spolu so 6 % úrokom z omeškania od 26.1.2006 až do zaplatenia, a to všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Výrokom II. konanie čiastočne vo výške 851,67 eur s príslušenstvom zastavil. Výrokom III. rozhodol o trovách konania, že žalovaný 1/, 2/ sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania v pomere 28,66 % do troch dní od právoplatnosti rozsudku. V prejednávanej veci nešlo o nárok na náhradu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla, ale o regresný nárok žalobkyne, navyše ku škodovej udalosti došlo mimo územia SR, preto nie je daná právomoc slovenského súdu pri predmetnej dopravnej nehode, ale táto otázka je v právomoci príslušných talianskych orgánov, teda podlieha aplikácii talianskych právnych predpisov. Z uvedeného dôvodu slovenský súd nemá vo veci vyvodzovania právnej zodpovednosti za dopravnú

nehodu v inom štáte založenú ani právomoc. Žalobkyňa teda nemohla namietat, že ide o plnenie bez právneho dôvodu, pretože dopravnú nehodu nezavinil žalovaný 2/, ale taliansky vodič, ani akým spôsobom by mali byť vykladané talianske právne predpisy o zodpovednosti za škodu. V konaní bolo nepochybne preukázané, že na prevádzku motorového vozidla Mercedes Benz 300 EČV : L. nebolo uzatvorené povinné zmluvné poistenie, hoci povinnosť uzavrieť poisťnú zmluvu vyplýva z § 3 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. Podľa § 24 ods. 2 písm. b/ zákona č. 381/2001 Z. z. kancelária poskytuje z poistného garančného fondu poistné plnenie za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, za ktorú zodpovedá osoba bez poistenia zodpovednosti, podľa ods. 3 § 4 zákona poškodený má právo uplatniť nárok na náhradu škody; podľa ods. 2 proti kancelárii za rovnakých podmienok, za akých by mohol uplatniť nárok na náhradu škody proti poisťovateľovi tohto zákona.

1.2. Žalobca svoj nárok opieral o § 24 ods. 2 písm. b/ zák. č. 381/2001 Z. z. účinného v čase poskytnutia náhrady škody Talianskej národnej kancelárii poisťovateľov. V konaní bolo preukázané, že na prevádzku motorového vozidla Mercedes Benz 300 nebolo uzatvorené povinné zmluvné poistenie, a tak bolo porušené ustanovenie § 3 ods. 1 zák. č. 381/2001 Z. z. V dôsledku tejto skutočnosti bol žalobca povinný uhradiť Talianskej národnej kancelárii poisťovateľov poistné plnenie. V zmysle § 24 ods. 7 cit. zákona má žalobca právo na náhradu poskytnutého plnenia voči tomu, za koho plnil, teda voči osobe, ktorá zodpovedá za škodu, za prevádzku motorového vozidla bez poistenia zodpovednosti. V zmysle § 24 ods. 7 veta 1 v spojení s § 24 ods. 2 písm. b/ zákona č. 381/2001 Z. z. kancelária má právo postihu proti každému, kto za škodu zodpovedá a za koho plnila. Kancelária teda má právo postihu aj proti osobe, ktorá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla zodpovedá na základe zavinenia, t.j. aj proti vodičovi, v danom prípade aj proti žalovanému 2/. Výsledkami dokazovania bolo preukázané, že žalovaný 1/ bol v evidencii vozidiel zapísaný ako držiteľ vozidla, a ktorý bol zároveň aj nájomcom predmetného vozidla na základe nájomnej zmluvy s právom kúpy prenajatej veci a teda bol osobou, ktorá mala povinnosť uzavrieť poisťnú zmluvu. V konaní bolo tiež nepochybne preukázané, že dopravnú nehodu zavinil žalovaný 2/. V zmysle § 24 ods. 7 teda sú povinní obaja žalovaní nahradiť žalobcovi regresnú náhradu, žalovaný 1/ titulom držby vozidla, žalovaný 2/ preto, že zavinil dopravnú nehodu. Žalobca žiadal priznať titulom regresnej náhrady 71.931,- Sk, t.j. 2.387,67 eur z dôvodu, že poškodenému vyplatil 1.536,- eur, ktoré eurá v čase vyplatenia kupoval za 40,409 Sk. Právny zástupca žalobcu na pojednávaní znížil nárok iba na výšku vyplatenej istiny 1.536,- eur. Logickým výkladom jeho prejav smeroval k čiastočnému späťvzatiu žaloby nad sumu 1.536,- eur. Preto súd konanie čiastočne čo do istiny 851,67 eur s poukazom na § 144 CSP zastavil. Žalobca žiadal priznať úroky z omeškania odo dňa podania žaloby, súd priznal aj úroky z omeškania od 26.1.2006. Výška úrokov z omeškania bola žalobcom správne uplatnená v súlade s § 3 vl. nar. č. 87/1995 Zb. v znení zmien a doplnkov.

1.3. Na odvolanie žalovaného (pôvodného žalovaného 2/) odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti ako vecne správny potvrdil, zopakujúc argumentáciu súdu prvej inštancie, s ktorou sa v celom rozsahu stotožnil. Vo vzťahu k odvolateľovi a jeho odvolacej argumentácii odvolací súd skonštatoval, že žalobca má právo náhrady poskytnutého plnenia aj proti osobe, ktorá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla zodpovedá na základe zavinenia t.j. aj proti vodičovi, v danom prípade aj proti žalovanému v 2/ rade. V zmysle § 24 ods. 7 teda sú povinní obaja žalovaní nahradiť žalobcovi regresnú náhradu, žalovaný 1/ titulom držby vozidla, žalovaný 2/ preto, že zavinil dopravnú nehodu, v konaní bolo nepochybne preukázané talianskymi orgánmi, že dopravnú nehodu zavinil žalovaný 2/.

2. Proti rozsudku krajského súdu v celom rozsahu podal dovolanie žalovaný (pôvodný žalovaný 2/), ktorý prípustnosť svojho mimoriadneho opravného prostriedku odôvodnil s poukazom na § 420 písm. b/ a f/ CSP, navrhol oba rozsudky súdov nižších inštancií zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie. Argumentoval tým, že žalovaný 1/ bol ku dňu 19.01.2019 vymazaný z obchodného registra, čiže zanikol, čím stratil procesnú subjektivitu, v čase rozhodovania odvolacieho súdu 27.05.2019 teda nemal procesnú subjektivitu. Vzhľadom na výrok rozsudku a uloženie povinnosti žalovaným 1/ a 2/ plniť spoločne a nerozdielne, má zánik žalovaného 1/ vplyv aj na žalovaného 2/. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia je nedostatočné a nepreskúmateľné, nenaplnia požiadavky v zmysle § 220 ods. 2 CSP. Žalovaný 2/ počas celého konania opakovane argumentoval, že on škodu nespôsobil, nezavinil predmetnú dopravnú nehodu, žiadnym dôkazom nebol preukázaný opak. V rozpore s tým odvolací súd skonštatoval, že bolo nepochybne preukázané talianskymi orgánmi, že dopravnú nehodu zavinil žalovaný

2/. Povinnosťou odvolacieho súdu bolo uviesť, o ktoré talianske orgány sa jedná, spisové značky ich rozhodnutí, ktorými bol žalovaný 2/ uznaný za vinného, uviesť výrok skutkovej vety špecifikujúcej protiprávne konanie žalovaného 2/ a príslušného právneho predpisu. Odvolací súd síce citoval dôvody odvolania žalovaného 2/, ani na jeden z nich však nereagoval. Ak žalobca vyvodzuje zodpovednosť žalovaného 2/ z ust. § 420 a nasl. OZ, musí byť preukázaná jeho zodpovednosť. Podľa dovolateľa a posudku Ing. Miloša Kosíka škodu zavinil taliansky vodič. Zodpovednosť žalovaného 2/ nemôže byť daná iba tým, že nemal pri sebe zelenú kartu a vozidlo nebolo poistené.

3. Žalobca vo svojom písomnom vyjadrení k dovolaniu navrhol dovolanie zamietnuť a priznať mu náhradu trov dovolacieho konania.

4. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je prípustné a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod (§ 420 písm. f/ CSP) zároveň aj dôvodné. Ak totiž dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí z dovolacieho dôvodu uvedeného v § 420 CSP, potom existencia tohto dôvodu, t. j. existencia niektorej z vád uvedených v tomto ustanovení znamená nielen splnenie podmienky prípustnosti dovolania, ale zároveň zakladá bez ďalšieho aj jeho dôvodnosť.

5. Z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

5.1. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej intenzite, v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré porušenie tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Za znemožnenie strane uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že dochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP, treba považovať aj taký postup súdu, ktorým sa strane odmieta možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a ktorým dochádza k odmietnutiu spravodlivosti, keď súdom prijaté závery nemajú svoj racionálny základ v interpretácii príslušných ustanovení právnych predpisov, a teda sú svojvoľné a neudržateľné a keď rozhodnutie súdu neobsahuje žiadne dôvody alebo ak v ňom absentuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie vo veci, prípadne ak argumentácia obsiahnutá v odôvodnení rozhodnutia je natoľko vnútorne rozporná, že rozhodnutie ako celok je nepresvedčivé.

5.2. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že súdy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vetrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

5.3. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“), riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne

korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

5.4. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá so všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj so špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP.

6. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

7. Vychádzajúc z vyššie uvedeného dovolací súd skúmal, či dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu dáva relevantnú odpoveď na všetky podstatné otázky.

8. Dovolací súd dospel k záveru, že tomu tak nie je a odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu neobsahuje dostatok dôvodov, prečo potvrdil vyhovujúci výrok odvolaním napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie aj vo vzťahu k dovolateľovi (pôvodne žalovanému 2/), keď vo vzťahu k jeho odvolacej argumentácii odvolací súd skonštatoval len to, že žalobca má právo náhrady poskytnutého plnenia aj proti osobe, ktorá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla zodpovedá na základe zavinenia t.j. aj proti vodičovi, v danom prípade aj proti žalovanému 2/. V zmysle § 24 ods. 7 teda sú povinní obaja žalovaní nahradiť žalobcovi regresnú náhradu, žalovaný 1/ titulom držby vozidla, žalovaný 2/ preto, že zavinil dopravnú nehodu, v konaní bolo nepochybne preukázané talianskymi orgánmi, že dopravnú nehodu zavinil žalovaný 2/. Odvolací súd tak len zopakoval argumentáciu súdu prvej inštancie, bez toho, aby akokoľvek reagoval na odvolacie námietky. Rozhodnutie odvolacieho súdu tak nespĺňa náležitosti presvedčivosti a preskúmateľnosti odôvodnenia a skutočne prisvedčuje názoru dovolateľa o arbitrárnosti rozsudku. Rovnaký nedostatok presvedčivého a preskúmateľného odôvodnenia vykazuje aj rozsudok súdu prvej inštancie, ktorý svoj záver o preukázaní zavinenia dopravnej nehody zo strany žalovaného ničím konkrétnym neodôvodnil.

9. Dovolateľ preto dôvodne namieta, že zo strany odvolacieho súdu nedostal žiadnu odpoveď na svoju námietku, že počas celého konania opakovane argumentoval, že on škodu nespôsobil, nezavinil predmetnú dopravnú nehodu, žiadnym dôkazom nebol preukázaný opak. V rozpore s tým odvolací súd skonštatoval, že bolo nepochybne preukázané talianskymi orgánmi, že dopravnú nehodu zavinil žalovaný. Ak žalobca vyvodzuje zodpovednosť žalovaného z ust. § 420 a nasl. OZ, musí byť preukázaná jeho zodpovednosť, nepostačuje len všeobecný odkaz na závery vyšetrovania dopravnej nehody talianskymi orgánmi. Súd nižších inštancií sú povinné venovať náležitú pozornosť obrane žalovaného, ktorý namietal preukázanie svojej zodpovednosti za dopravnú nehodu.

10. V ďalšom konaní súdov nižších inštancií bude zároveň potrebné zohľadniť skutočnosť, že pôvodný žalovaný 1/ - spoločnosť CONCORD SLOVAKIA s.r.o., bol dňom 19.01.2019 vymazaný z Obchodného registra, čím stratil procesnú subjektivitu.

11. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné a arbitrárne, v dôsledku čoho je potrebné konštatovať, že zo strany odvolacieho súdu došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces strany sporu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP. Táto skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd dovolaním napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne. Preto dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP). Keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

12. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania bude rozhodnuté súdom prvej inštancie v novom rozhodnutí vo veci samej v súlade s ustanovením § 453 ods. 1, 3 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP.

13. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.